

№2
ЛЮТИЙ
2012

UKRAINIAN JOURNAL ЕКОНОМІСТ

№2
FEBRUARY
2012

ЛІТОПИС ПОДІЙ, ОСОБИСТОСТІ, ІДЕЇ, АНАЛІТИКА Й ДОСЛІДЖЕННЯ

CHRONICLES, PERSONS & IDEAS, ANALYSIS & RESEARCHES

Спецвипуск

Special publication

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК
МИКОЛАЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ –
ЕФЕКТИВНА ІНТЕГРАЦІЯ АГРАРНОЇ ОСВІТИ, НАУКИ І ВИРОБНИЦТВА!

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF MYKOLAYIV STATE AGRARIAN
UNIVERSITY IS THE EFFECTIVE INTEGRATION OF AGRICULTURAL
EDUCATION, SCIENCE AND INDUSTRY!

РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

THE REGULATION OF TRANSACTION CHARGES OF ECONOMY'S AGRARIAN SECTOR

Марина ДУБІНІНА,
кандидат економічних наук,
Миколаївський державний
аграрний університет

Maryna DUBINIINA,
PhD Economics,
Mykolayiv State
Agrarian University

Багаторічний досвід проведення аграрних реформ довів, що в ринкових умовах сільськогосподарські підприємства не можуть успішно функціонувати без формування системи управління витратами, яка б дозволяла вирішувати проблеми ефективного використання виробничого потенціалу. Відомо, що всі порушення функціонування господарського механізму пов'язані з такими причинами, як: нееквівалентний обмін товарами й послугами, неузгодженість економічних інтересів у партнерів, невідповідність прав і обов'язків тощо. У повсякденній практиці ці непорозуміння найбільш гостро впливають на роботу сільськогосподарських підприємств. Проявляються вони в труднощах, з якими господарства стикаються під час реалізації продукції, користування виробничими послугами, побудови взаємовідносин з органами управління й різними організаціями. Саме ці проблеми, а також непрозорість ринкових взаємовідносин і відсутність необхідної інформації призводять до зростання трансакційних витрат.

Частка трансакційних витрат становить понад 25% від загальних витрат сільськогосподарських підприємств, тому їх скорочення, оптимізація й управління ними є достатньо актуальним і дуже важливим напрямом у зниженні собівартості продукції, зростанні рентабельності й прибутку підприємства [1].

Незважаючи на достатню розробленість загальної теорії трансакційних витрат, їх дослідженню в аграрному секторі не приділялось особливої уваги. Суть, зміст, галузева специфіка трансакційних витрат та їх вплив на функціонування й розвиток економічної системи АПК спеціально не досліджувалися. Не розроблено концепції та методики регулювання трансакційними витратами сільськогосподарських товаровиробників, а також механізму реалізації методики.

У зарубіжній економічній літературі трансакційні витрати виділяються в окрему теорію, яка є частиною загальної інституціональної. В економічній літературі та господарській практиці проблема регулювання витрат у цілому й трансакційних зокрема здебільшого обмежується лише констатацією самого факту необхідності скорочення витрат. Однак сучасні зміни в економіці викликали необхідність наукового переосмислення нових економічних умов і проблем, пов'язаних з регулюванням витрат і формуванням відповідного механізму. Сільськогосподарським товаровиробникам потрібні інструменти для виявлення, оцінки та регулювання трансакційних витрат, що дозволить

значно підвищити ефективність роботи як окремих підприємств, так і аграрного сектора в цілому.

На сучасному етапі розвитку економіки АПК управління витратами є однією з основних умов, що дозволяють

управлінському персоналу підприємства приймати правильні рішення щодо підвищення ефективності виробництва. У практичній діяльності аграрні підприємства не мають у розпорядженні дієвого внутрішньогосподарського економічного механізму, який би забезпечував систематичний, самоналагоджувальний контроль та організацію регулювання трансакційних витрат, економічне стимулювання праці працівників за економію витрат.

Під трансакційними витратами слід розуміти економічну оцінку витрат, що виникають у процесі координації діяльності економічних агентів [2]. Специфіка трансакційних взаємовідносин у сільському господарстві визначається характерними особливостями аграрного сектора. Трансакційні витрати досі не отримали визнання в обліковому законодавстві та не виділяються в бухгалтерському обліку. Система обліку, що сформована на сільськогосподарських підприємствах, спрямована на складання форм бухгалтерської та податкової звітності й не призначена повною мірою для отримання інформації про трансакційні витрати. Їх виділення окремим об'єктом у управлінському обліку надасть можливість розв'язати проблему збору, обробки інформації, необхідної для прийняття рішень управлінського персоналу. Проте слід зазначити, що сільгосптоваровиробники не мають достатньої інформації для прийняття таких рішень. У споживачів ринкової інформації є виражена специфіка як у характері інформаційних потреб, так і у формі використання інформаційного продукту.

В аграрному секторі економіки насамперед важливо визначити склад трансакційних витрат з метою їх обліку й віднесення до відповідних статей витрат. Трансакційні витрати становлять сумарні витрати, які пов'язані: з придбанням виробничих послуг у сторонніх підприємств; з утриманням власних підрозділів цієї сфери, які сприяють просуванню готової продукції на ринку; з укладенням договорів і захистом своїх прав при одержанні цих послуг.

У зв'язку з цим важливим є питання про зміст інформаційних потреб учасників ринку. Нами класифіковано основних споживачів відповідно до цілей діяльності, змісту основних стратегічних рішень, що базуються на ринковій інформації. До складу основних груп споживачів ринкової інформації належать сільськогосподарські

Обґрунтовується необхідність дослідження причин зростання трансакційних витрат в аграрному секторі. Розкрито проблеми обліку трансакційних витрат на сільськогосподарських підприємствах. Запропоновано шляхи зниження трансакційних витрат учасниками аграрного ринку.

It is grounded the necessity of investigation the causes of increasing the transaction charges in agrarian sector. The transaction charges calculation problems at agrarian enterprises are revealed. The ways of reducing the transaction charges by agrarian market's participants are offered.

